

La necessitat d'una educació integral

Dm, 2/06/2020 per Josep Gallifa

[Universitas](#)

La crisi sanitària, econòmica i social que estem vivint afecta l'educació. Les autoritats educatives estan preparant com serà el retorn esglaonat i segur als centres educatius i universitats ara i pel proper curs en aquesta denominada 'nova normalitat'. Tanmateix hi ha un aspecte que aquestes crisis han posat de manifest: La necessitat que l'educació sigui més integral. Algunes coses que podem aprendre d'aquests temps que justifiquen aquesta necessitat:

Si bé es pot transmetre coneixement telemàticament de forma prou eficaç, com hem pogut comprovar, hauríem de tenir present que la tecnologia té eines també que poden facilitar la construcció cooperativa del coneixement. Generalitzant podem dir que els sistemes educatius, des de la Modernitat i la Il·lustració, van incrementar la transmissió de coneixements. Aquest rol va comportar que la relació professor-alumne passés a ser encara més vertical i transmissora. És a dir que la oportunitat que tenim ara és la d'establir una relació nova amb el coneixement, doncs avui la tecnologia facilita la horitzontalitat i, com dèiem, la col·laboració. Els sistemes educatius podran assimilar aquesta potencialitat, ho estan fent els més avançats. Caldrà, en fer-ho, arribar a la diversitat de tots els alumnes i també vetllar per l'equitat.

Una de les qüestions que segurament s'ha posat de manifest en aquest període és que sovint hi ha desconexió entre els continguts a aprendre i la realitat pràctica i aplicada. Una de les possibilitats en el 'retorn' és crear una relació més estreta de l'educació amb la vida, incorporant encara més la societat i el món extern a les organitzacions educatives. Aquesta apertura es pot donar, per exemple, per un major coneixement de les diferents professions o de les creacions de les persones per contribuir a l'avenç dels grups humans. Es tracta de potenciar l'àmbit de la voluntat humana que posa en joc la motivació per millorar i contribuir. S'haurà doncs de donar més importància a la dimensió humana dels problemes, millorar la orientació i promoure les vocacions (i especialment les orientades al servei als altres). La situació actual ho ha posat de manifest. Caldrà incorporar més encara les arts, i poder així canalitzar millor la creativitat i el talent. També serà convenient centrar-se en desenvolupar competències i habilitats (digitals i no digitals).

D'una manera segurament involuntària s'ha posat en primer pla la importància dels vincles personals i afectius. Caldrà doncs prestar-hi una major atenció, així com als valors compartits de la cultura i les organitzacions, siguin escoles o universitats, que són un model de societat en petit on els educands aprenen valors col·lectius i cosmovisions, a partir de vincular-se amb els altres. És difícil aquí substituir el contacte directe i la presencialitat. La cultura de l'escola/universitat prepara la cultura de la societat del futur, és també doncs escola de formació de ciutadans. És una contradicció per exemple viure enmig d'un confinament per una pandèmia mundial que està canviant el món i els seus valors i estudiar un punt del temari rere l'altre, segurament descontextualitzats. Unes escoles o universitats més dialògiques i menys verticals estaran més evolucionades que institucions massa jeràrquiques i burocràtiques. És la lògica de l'evolució de la consciència humana pels grups i organitzacions. Caldrà una educació amb una consciència realment més avançada per a respondre a la gravetat dels problemes del món.

Ens hem adonat també de la necessitat de la personalització, de tenir en compte les vivències subjectives de les persones, la necessitat d'escoltar, de tenir una major obertura al món interior. La tradició cristiana sempre ha privilegiat la relació personal Mestre-deixeble. En aquest àmbit és on es dona l'evolució de la consciència i el desenvolupament de les dimensions interiors subjectives. En aquesta dimensió pren centralitat la singularitat de cada persona, la felicitat i realització personals, i l'autenticitat i l'estimació genuïna, que haurien d'anar per davant d'altres lògiques.

Les circumstàncies que hem viscut han accelerat la reflexió en aquestes dimensions: el coneixement, la tècnica, els vincles i valors i la persona. Cada acte educatiu d'ara i del futur -on-line o presencial- està compost, se'n sigui més o menys conscient, per cadascuna d'aquestes dimensions de l'evolució humana. Proposem pel futur -per escoles i universitats- que l'educació sigui més integral, que vol dir que hi ha totes les dimensions anteriors, i que hi són de manera balancejada, equilibrada i coherent. El futur està ja en el present, en com orientem cada acte educatiu, que anticipa i prepara camins amb esperança. I a tots els que hi esteu implicats en l'educació: Que tingueu un bon 'retorn a les aules'!